อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ซ้ำร้าย "อ่านน้อย" จับประเด็นไม่ได้ วิกฤตใหญ่ที่ไทยต้องแก้

นำเสนอเมื่อ : 2 ม.ค. 2559

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ประกาศให้ปี 2558 เป็นปีแห่งการปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา อาจเรียกได้ว่าการแก้ปัญหานี้อาจยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าไรนัก เพราะเมื่อดูจากผลสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เมื่อช่วง ส.ค. 2558 แม้จำนวนเด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้จะลดลง แต่ก็ยังทำไม่ได้ 100%

โดยผลสำรวจนักเรียนชั้น ป.1 ครั้งที่ 1 เดือน มิ.ย. 2558 พบว่า มีนักเรียนอ่านไม่ออกร้อยละ 11.5 เขียนไม่ได้ร้อยละ 8.7 การสำรวจครั้งที่ 2 เดือน ก.ค. 2558 นักเรียนอ่านไม่ออกลดลงเหลือร้อยละ 5.6 และเขียนไม่ได้เหลือร้อยละ 5.0 นักเรียน ชั้น ป.2 การประเมินครั้งที่ 1 อ่านไม่ออก ร้อยละ 8.2 เขียนไม่ได้ร้อยละ 11.2 ประเมินครั้งที่ 2 เหลืออ่านไม่ออกร้อยละ 5.0 เขียนไม่ได้ร้อยละ 7.0 ชั้น ป.3 ครั้งที่ 1 อ่านไม่ออกร้อยละ 5.0 เขียนไม่ได้ร้อยละ 7.6 ครั้งที่ 2 เหลืออ่านไม่ออกร้อยละ 2.8 เขียนไม่ได้ร้อยละ 5.3

ชั้น ป.4 ครั้งที่ 1 อ่านไม่คล่องร้อยละ 4.4 เขียนไม่คล่องร้อยละ 11.3 ครั้งที่ 2 เหลืออ่านไม่คล่องร้อยละ 2.5 เขียนไม่คล่องร้อยละ 8.1 ชั้น ป.5 ครั้งที่ 1 อ่านไม่คล่องร้อยละ 3.5 เขียนไม่คล่องร้อยละ 9.7 ครั้งที่ 2 เหลืออ่านไม่คล่องร้อยละ 1.9 เขียนไม่คล่องร้อยละ 6.6 และ ชั้น ป.6 ครั้งที่ 1 อ่านไม่คล่องร้อยละ 2.6 เขียนไม่คล่องร้อยละ 7.0 ครั้งที่ 2 อ่านไม่คล่องร้อยละ 1.4 และเขียนไม่คล่องร้อยละ 4.7

แม้แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ สพฐ.ได้พัฒนาให้แก่โรงเรียน การจัดสอนเสริมให้แก่นักเรียนที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคล การเรียนการสอนแบบแจกลูกสะกดคำ และอาศัยโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ จะประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง แต่ถือว่ายังไม่ทั้งหมด

เพราะเด็กที่ยังมีปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ เด็กชายขอบที่อยู่ตามโรงเรียนห่างไกล และไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ขณะที่ครูตามพื้นที่ห่างไกลก็ยังคงขาดแคลนด้วยเช่นกัน ครู 1 คนอาจต้องสอนหลายวิชา และไม่ได้มีความชำนาญในวิชาที่สอน

น.ส.ธนิกานต์ ทาอ้าย ครูประจำโรงเรียนวัดงิ้วเฒ่า อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ แนะนำถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาตรงนี้ว่า อาจจะต้องเริ่มตั้งแต่การสร้างจิตวิญญาณของครูขึ้นมาใหม่ แน่นอนว่าครูตามพื้นที่ห่างไกล มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อนักเรียน และอาจไม่ได้เชี่ยวชาญวิชาภาษาไทยที่จะสอนเด็ก แต่หากครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ก็จะรู้จักขวนขวายหาวิธี หาเทคนิคในการสอนนักเรียนให้เข้าใจได้ อย่างวิชาภาษาไทย เด็กอาจไม่เข้าใจเรื่องการเปลี่ยนรูปแปลงร่างของสระ หากหาวิธีเทคนิคในการสอนมาทำให้เด็กเข้าใจได้ก็จะช่วยให้เด็กอ่านออกเขียนได้มากขึ้น

“การที่เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้นั้น ไม่ใช่ความผิดของเด็ก
แต่ครูควรกลับมาประเมินตัวเองใหม่ว่าเราทำหน้าที่ดีแล้วหรือยัง หากครูต้องการให้เด็กพัฒนาจริง
ครูก็ต้องพัฒนาตัวเองก่อน
ทำการบ้านเพิ่มที่จะมาสอนเด็กแล้วมาดูกันว่าการเรียนการสอนจะสัมฤทธิ์ผลมากขึ้นหรือไม่”

ถือเป็นอีกหนึ่งความท้าทายของ ศธ. เพราะแม้หลักสูตร ระบบการเรียนการสอนต่างๆ จะดี
มีการบรรจุครูในพื้นที่ห่างไกลเพิ่ม
แต่หากสร้างจิตวิญญาณครูขึ้นมาไม่ได้ก็ไม่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาวงการศึกษาของเด็กไทย

นอกจากนี้ ปัญหาการ “อ่านน้อย” ของคนไทย
ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานอีกปัญหาหนึ่งที่ทำให้เด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ รศ.พญ.นิชรา เรืองดารกานนท์
หัวหน้าหน่วยพัฒนาการเด็ก ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามาธิบดี อธิบายว่า
มีผลวิจัยมานานแล้วว่า หากพ่อแม่อ่านหนังสือให้เด็กฟังตั้งแต่แรกเกิด
จะช่วยให้ลูกมีพัฒนาการที่ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้อ่านหนังสือให้ฟัง และยิ่งพ่อแม่ใช้เวลาอ่านหนังสือให้ลูกฟังมาก
จนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเด็ก ก็จะทำให้เด็กโตมาพร้อมกับการรักการอ่านหนังสือไปด้วย

อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจดัชนีวัฒนธรรมการอ่านของคนไทย
ภายใต้โครงการการสร้างตัวชี้วัดวัฒนธรรมการอ่านระยะที่ 2 ที่จัดทำโดยเครือข่ายเสียงประชาชน (We Voice)
เสนอต่อแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมการอ่านนั้น พบว่า

กลุ่มประชาชนทั่วไปจำนวน 1,753 ตัวอย่าง ใช้เวลาอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์
โดยใช้เวลาอ่านผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ 166 นาทีต่อสัปดาห์ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 222.5 นาทีต่อสัปดาห์ ร้อยละ 44.6
ไม่ซื้อหนังสือเลย สาเหตุที่ทำให้ไม่อยากอ่านหนังสือหรือสื่ออ่านต่าง ๆ เพราะชอบฟังวิทยุ
ดูทีวีมากกว่าคิดเป็นร้อยละ 30.7 ไม่มีเวลาอ่าน ร้อยละ 29 และสายตาไม่ดี ร้อยละ 19.4 นอกจากนี้ ร้อยละ 4.3
อ่านหนังสือไม่ออก เมื่อพิจารณาจากกำลังซื้อพบว่า ร้อยละ 18.2 มองว่าหนังสือมีราคาแพงเกินไป ร้อยละ 8.3
ไม่มีเงินซื้อ และร้อยละ 10.4 ไม่มีแหล่งให้ยืมหนังสือ ทั้งนี้
เมื่อนำผลทั้งหมดมาคำนวณดัชนีวัฒนธรรมการอ่านของประชาชนทั่วไปมีค่าเท่ากับ 40.4
หมายความว่าประเทศไทยยังมีวัฒนธรรมการอ่านที่น้อย หรืออาจเทียบเคียงได้ว่าคนไทยอ่านหนังสือเพียง 40.4
หน้าโดยเฉลี่ยแทนที่จะเป็น 100 หน้า

ขณะที่กลุ่มเด็กปฐมวัย สำรวจข้อมูล 398 ตัวอย่าง จากพ่อแม่ผู้ปกครองพบว่า
ระยะเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือให้เด็กฟังเทากับ 709.5 นาทีต่อสัปดาห์ แบ่งเป็นการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ให้เด็กฟังเฉลี่ย
615.8 นาทีต่อสัปดาห์ และอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 70.9 นาทีต่อสัปดาห์ โดยร้อยละ 74.6
มีการซื้อหนังสือให้เด็กอ่าน เมื่อสำรวจกิจกรรมที่ทำร่วมกันในครอบครัวที่ช่วยส่งเสริมการรักการอ่าน
หรือการสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้กับเด็กในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา พบว่า สวนใหญ่ร้อยละ 62.6
มีการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยร้อยละ 83.2 อ่านหนังสือให้เด็กฟัง รองลงมาเป็นการให้คำชมเวลาเด็กอ่านหนังสือ
ร้อยละ 81.3 และใช้เวลาอ่านหนังสือด้วยกันร้อยละ 78.6 เมื่อคำนวณค่าดัชนีวัฒนธรรมการอ่านเด็กปฐมวัยเทากับ
49.6 คือ มีพ่อแม่การอ่านหนังสือให้เด็กฟังในระดับปานกลาง

การแก้ปัญหาการอ่านน้อย รศ.พญ.นิชรา กล่าวว่า ต้องเริ่มตั้งแต่ช่วงแรกเกิดเลย
โดยเด็กปฐมวัยอายุแรกเกิดจนถึง 6 ขวบ พ่อแม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือให้ลูกฟัง
แต่ไม่อยากให้พ่อแม่มองว่าอ่านเพื่อให้เด็กเรียนรู้หรือรักการอ่าน
แต่อยากให้มองว่าหนังสือเป็นของเล่นชิ้นหนึ่งสำหรับเด็ก ใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมพัฒนาการ
เพราะเด็กเล็กยังไม่รู้หรอกว่าอันนี้คือของเล่น อันนี้คือหนังสือ อะไรคือบันเทิง อะไรคือความรู้

เขารู้เพียงว่าพ่อแม่นั้นสำคัญสำหรับเขา และมีอะไรที่อยู่รอบตัวเขา
หากพอแม่อ่านหนังสือให้เขาฟังด้วยความสนุกสนาน รอบตัวเขามีแต่หนังสือ
เขาก็จะรู้สึกสนุกและคลุกคลีอยู่กับหนังสือ

"การอ่านหนังสือให้ลูกฟังช่วยส่งเสริมพัฒนาการลูกในหลายด้าน อย่างกล้ามเนื้อมัดใหญ่
แม้จะดูว่าส่งเสริมได้น้อย แต่หากพอแม่อ่านหนังสือสำหรับเด็กแล้วเล่นไปกับเขาด้วย ทำให้เขาสนุกสนาน เช่น
เนื้อหาในหนังสือสำหรับเด็กพูดถึงลูกบอล ก็ให้ลูกลองไปหยิบลูกบอล เป็นต้น
และยังเป็นการเสริมสร้างสติปัญญาให้เด็กด้วย ให้เด็กได้เห็นว่าในรูปเป็นอย่างไร แล้วของจริงนั้นเป็นอย่างไร
ส่วนกล้ามเนื้อมัดเล็กอย่างการใช้มือหยิบจับ
หนังสือสำหรับเด็กก็จะมีบางส่วนที่ทำลักษณะแบบป๊อปอัปให้เด็กได้พลิกเปิด
ตรงนี้ก็ถือเป็นการช่วยเสริมพัฒนาการเช่นกัน และยิ่งอ่านหนังสือให้ลูกฟังตั้งแต่แรกเกิด
เด็กก็จะมีโอกาสพัฒนาการมากกว่า"

รศ.พญ.นิชรา กล่าวว่า อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ไม่ค่อยนิยมซื้อหนังสือสำหรับเพราะมีราคาแพง
และหนังสือสำหรับเด็กที่ไทยทำเองนั้นหายากมาก ส่วนใหญ่เป็นหนังสือสำหรับเด็กแบบแปลภาษา
หากจะทำให้พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังตั้งแต่เล็ก มองว่ากรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (สธ.)
ควรฟื้นโครงการหนังสือเล่มแรกสำหรับเด็กแรกเกิดให้กลับมาอีกครั้งก็จะสามารถช่วยแก้ปัญหาการอ่านน้อย
และช่วยวางรากฐานการเรียนรู้ให้แก่เด็กได้ นอกจากนี้ อยากสนับสนุนให้คนไทยซื้อหนังสือให้แก่กัน
เพื่อสนับสนุนการอ่าน อย่างปีใหม่หากซื้อหนังสือเป็นของขวัญให้กันได้ก็ถือเป็นเรื่องดี

ขณะที่ นางศกุนตลา สุขสมัย รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สวก.) สพฐ.
ให้ความเห็นว่า ปัจจัยที่คนไม่อ่านหนังสือค่อนข้างซับซ้อน อย่างที่ระบุว่าหนังสือราคาแพง
คนไม่มีเงินซื้อหนังสือจึงทำให้คนไม่ซื้อหนังสืออ่านนั้น ก็ไม่ได้แปลว่าหากหนังสือราคาถูกลง คนมีเงินจะซื้อหนังสือ
ก็จะซื้อหนังสือมาอ่าน ประเด็นสำคัญคือจะต้องทำให้คนเห็นความสำคัญของการอ่านก่อน ซื้อหนังสือให้เป็นของขวัญ
ชวนให้คนอยากอ่าน ส่วนในกลุ่มเด็กนักเรียนที่ผ่านมาจะมองว่าการอ่านหนังสือคืออ่านหนังสือสอบ
เข้าห้องสมุดเพื่อหาความรู้ และห้องสมุดก็ไม่มีหนังสือที่เขาสนใจจะอ่าน
สพฐ.ได้พยายามปรับห้องสมุดของโรงเรียนในสังกัดใหม่
โดยทำให้โรงเรียนเห็นความสำคัญในการทำให้นักเรียนเข้าห้องสมุด จัดทำห้องสมุดให้เด็กสนใจเข้าไปอ่าน
มีหนังสือที่หลากหลาย นอกจากนี้ ยังต้องเดินหน้าการส่งเสริมการอ่านควบคู่ไปด้วย
รวมถึงอาจหาต้นแบบของบุคคลที่เป็นแรงบันดาลมาช่วยส่งเสริมให้เด็กอยากอ่าน
ก็จะสามารถช่วยให้เด็กนักเรียนอ่านหนังสือมากขึ้นได้

ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และอ่านน้อย ถือเป็นวิกฤตใหญ่ที่ประเทศไทยต้องเร่งแก้ไข
ก่อนที่ศักยภาพของคนไทยจะด้อยลง
ที่สำคัญการเพิ่มปริมาณการอ่านหรือคนอ่านให้มากขึ้นไม่ใช่เพียงปัจจัยเดียวที่ต้องคำนึงถึง
แต่การอ่านอย่างมีคุณภาพก็ต้องพัฒนาควบคู่กันไปด้วย โดยเฉพาะการอ่านไม่ละเอียด และจับใจความสำคัญไม่ได้
จนกลายเป็นประเด็นดรามากันอยู่เนืองๆ บนโลกโซเชียล

ที่มา ASTVผู้จัดการออนไลน์ วันที่ 1 มกราคม 2558